

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D. a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D. v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 11. 2018, čj. 57 A 161/2018-14,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Plzni domáhal ochrany proti nečinnosti žalované. Krajský soud shora uvedeným usnesením žalobce zcela osvobodil od soudních poplatků (výrok I.) a zamítl návrh na ustanovení zástupce (výrok II).

[2] Krajský soud dospěl k závěru, že žalobce sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů; žalobce se orientuje v českém právním řádu, žaloba obsahuje veškeré povinné náležitosti, je v ní srozumitelně popsáno, v čem žalobce spatřuje nečinnost žalované i čeho se domáhá.

pokračování

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl výrok II. usnesení krajského soudu kasační stížností. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že krajský soud jeho žádosti o ustanovení zástupce nevyhověl. Namítl, že *„je původní profesí advokát s dlouholetou praxí, ale také osobou omezenou v pohybu pravé ruky, což dokládá i hrubou úpravou písemností s námahou, kdy vypomáhají s opisováním i někteří odsouzení, což je naprosto absurdní“*. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud výrok II. napadeného usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

[4] V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[5] Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k závěru: *„Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích.“* Tak tomu v dané věci není, neboť napadeným usnesením nebylo rozhodováno ve věci samé. Závěry rozšířeného senátu učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Krom toho se krajským soudem přiznané osvobození od placení soudních poplatků vztahuje i na řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) a stěžovatel nemusí být v řízení o kasační stížnosti obligatorně zastoupen advokátem, neboť má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto splnění poplatkové povinnosti ani povinné zastoupení nevyžadoval.

[6] I přesto Nejvyšší správní soud posoudil návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, neboť zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení sice není obligatorní, ale je možné. Ačkoliv stěžovatel splnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., Nejvyšší správní soud shledal, že není splněna další nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není nezbytně třeba pro ochranu jeho práv v řízení o kasační stížnosti. Projednávaná věc týkající se neustanovení zástupce v řízení před krajským soudem je totiž jednoduché povahy, kasační stížnost je sice stručná, ale projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spise, rozhodnout. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

[7] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] V řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění

čtyř předpokladů (§ 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015-19).

[9] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[10] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003-46, ze dne 26. 2. 2004, čj. 6 Azs 19/2003-45, ze dne 8. 1. 2013, čj. 3 As 92/2012-34, ze dne 31. 5. 2011, čj. 5 Afs 20/2011-62, či ze dne 21. 5. 2015, čj. 7 As 84/2015-14). Za hlavní kritérium je přitom pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2004, čj. 4 As 21/2004-64, a ze dne 27. 9. 2017, čj. 1 As 312/2017-12).

[11] Krajský soud se uvedenými kritérii pro posouzení naplnění podmínky, zda bylo ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv, dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvážil zejména formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatel v posuzované problematice i v soudním řízení orientuje a nemělo by mu tedy nic bránit v řádném výkonu procesních úkonů a plnohodnotné účasti na nich.

[12] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu a přisvědčuje rovněž jeho závěru, že stěžovatel nesplňoval k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti k ochraně jeho práv. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i obsahové stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti shora označenému usnesení. Stěžovatel doložil neúplnou kopii lékařského posudku ze dne 18. 4. 2018 (v rámci řízení o kasační stížnosti vedeného pod sp. zn. 3 As 85/2018 doložil tento lékařský posudek kompletní), z uvedeného posudku o invaliditě vyplývá, že se jedná o invalidní osobu v I. stupni. Stěžovatel je podle tohoto posudku schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, ale v podstatně menším rozsahu a intenzitě (pracovní schopnost je snížena o 35 %). Z toho tedy nijak nevyplývá, že by stěžovateli jeho zdravotní stav znemožňoval kvalifikovaně sepsat právní podání, o čemž ostatně svědčí stěžovatelovy argumentační schopnosti prokázané již v mnoha podáních, které zdejšímu soudu zaslal. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje se závěrem krajského soudu, podle kterého stěžovatel nesplňoval zákonnou podmínku pro ustanovení zástupce

pokračování

spočívající v nezbytnosti takového úkonu k ochraně jeho práv. Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody.

[13] Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

[14] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[15] Na závěr je vhodné zmínit, že jediným správním orgánem a povinným subjektem ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím je podle judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek NSS ze dne 26. 9. 2018, čj. 4 As 269/2018-15) Vězeňská služba České republiky jako celek. Vězeňská služba České republiky sídlí v Praze. Místně příslušným krajským soudem k projednání žaloby je tedy Městský soud v Praze (§ 7 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud v daném ohledu dále uvádí, že podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, čj. Nad 99/2018-75, „[k]rajský soud může podle § 105 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. z vlastní iniciativy zkoumat nedostatek místní příslušnosti jen do doby, než začne jednat ve věci samé, tj. do doby, než při ústním jednání vyzve účastníky k přednesům ve věci. Rozhoduje-li soud bez jednání, může místní příslušnost zkoumat do vydání rozhodnutí ve věci samé. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že místně nepříslušný krajský soud již učinil procesní úkony týkající se vedení řízení či vydal rozhodnutí procesního charakteru, ani doba, která mezitím uplynula od podání žaloby“.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. ledna 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu